

Kongres Polaków w Rosji
Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"

Polonia w Rosji: historia i dzień dzisiejszy

*Materialy Międzynarodowej Konferencji Naukowej
z okazji 10-lecia Odrodzenia Ruchu Polonijnego w Rosji
(listopad 1999)*

Moskwa, 2000

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP w FR p. Andrzej Załucki wita uczestników konferencji

Uroczysta inauguracja obrad

SPIS TREŚCI

LISTY POWITALNE	7
PRZEMÓWIENIA POWITALNE	
Andrzej ZAŁUCKI Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej	26
Posel Ryszard CZARNECKI przewodniczący Komisji Łączności z Polakami za Granicą Sejmu RP	28
Dr Zygmunt SZKOPIAK prezes Europejskiej Rady Wspólnot Polonijnych	28
Halina SUBOTOWICZ-ROMANOW prezes Kongresu Polaków w Rosji	30
I. POLONIA W DZIEJACH ROSJI	
Ks. Roman DZWONKOWSKI Kościół katolicki a tożsamość narodowa Polaków w Rosji	34
Antoni KUCZYŃSKI Geneza i dzieje polskiej diaspory w Rosji. Wkład Polaków do rozwoju nauki, kultury i gospodarki Rosji	47
II. POLONIA REGIONALNA	
Nikołaj BUGAJ Represje w stosunku do Polaków i innych mniejszości etnicznych w ZSRR w latach 30-tych XX wieku	58
Piotr ROMANOW "Nieznany" generał A. Szaniawski - badania źródłowe	70
Sergiusz FIEL Polacy na Ziemi Tiumeńskiej	81
Wiktor SZECHOWCOW Działalność Stowarzyszenia Kultury Polskiej «Nowa Kropka» w Wołgogradzie	87
Walery SKUBNIEWSKI Z dziejów polskiej diaspory miasta Barnaulu	95
Anna SIEWASZEWICZ Polonia w Petersburgu	99

III. OŚWIATA. KULTURA. POLITYKA SPOŁECZNA

Jelena CYBIENKO

Wkład pisarzy rosyjskich polskiego pochodzenia do rozwoju polsko-rosyjskich więzi literackich 102

Cezary ŻOŁĘDOWSKI

Sytuacja społeczno-prawna mniejszości narodowych w Polsce 109

Gełnar WOLKOWA

Oświata polonijna w Kazaniu 115

IV. ARCHIWALIA

Bolesław SZOSTAKOWICZ

Źródła historyczne o losach Polaków na Syberii do 1917 roku w archiwach syberyjskich: perspektywy prac badawczych 118

Andriej KAC

Losy Polaków w Rosji i ZSRR na podstawie wspomnień i dokumentów osobistych przedstawicieli polskiej diaspory w Moskwie przechowywanych w Centralnym Archiwum Kolekcji Dokumentalnych Zjednoczenia „Mosgorarchiw” (zbiory prywatne) 126

СОДЕРЖАНИЕ

ПРИВЕТСТВЕННЫЕ ПИСЬМА 7

ПРИВЕТСТВИЯ

Андрей ЗАЛУЦКИЙ

Чрезвычайный и полномочный посол Республики Польша в Российской Федерации 26

Рышард ЧАРНЕЦКИЙ

председатель Комиссии по связям с поляками за границей Сейма РП 28

Зигмунт ШКОПЯК

председатель Европейского Совета полонийных организаций 28

Халина СУБОТОВИЧ-РОМАНОВА

председатель Конгресса поляков в России 30

I. ПОЛОНИЯ В ИСТОРИИ РОССИИ

Роман ДЗВОНКОВСКИЙ

Римско-католическая церковь и национальное самосознание поляков в России 34

Антоний КУЧИНСКИЙ

Генезис и история польской диаспоры в России. Вклад поляков в развитие науки, культуры и экономики России 47

II. РЕГИОНАЛЬНЫЕ ПОЛОНИЙНЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Николай БУГАЙ

Репрессии в отношении поляков и других этнических меньшинств в Союзе ССР в 30-е годы XX века 58

Петр РОМАНОВ

„Неизвестный” генерал А. Шаняевский (по материалам источников) 70

Сергей ФИЛЬ

Поляки на тюменской земле 81

Виктор ШЕХОВЦОВ

Деятельность ассоциации польской культуры «Новая Кропля» в Волгограде 87

Валерий СКУБНЕВСКИЙ

Из истории польской диаспоры города Барнаула 95

Анна СЕВАШЕВИЧ

Полония Петербурга 99

III. ОБРАЗОВАНИЕ. КУЛЬТУРА. СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Елена ЦЫБЕНКО

Вклад русских писателей польского происхождения в развитие
польско-русских литературных связей 102

Цезарь ЖОЛЭНДОВСКИЙ

Социально-правовое положение этнических меньшинств в Польше 109

Гельмар ВОЛКОВА

Половинное образование в Казани 115

IV. АРХИВНЫЕ МАТЕРИАЛЫ

Бодеслав ШОСТАКОВИЧ

Источники по сибирской истории поляков до 1917 года
в архивах Сибири: перспективы их изучения 118

Андрей КАЦ

Жизнь поляков в России и СССР в мемуарах и личных документах
представителей польской диаспоры в Москве, хранящихся
в ЦАДКМ (по материалам личных фондов) 126

LISTY POWITALNE

ПРИВЕТСТВЕННЫЕ ПИСЬМА

Uczestnicy Międzynarodowej Konferencji Naukowej
„Polonia w Rosji: historia i dzień dzisiejszy”

1. Prof. Nikoła Bugaj – dyrektor departamentu Ministerstwa ds. Federacji i Polityki Narodowościowej FR, Moskwa
2. Prof. dr hab. Jelena Cybienko – Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. Lomonosowa, Moskwa
3. Poseł Ryszard Czarniecki – przewodniczący Komisji Łączności z Polakami za Granicą Sejmu RP, Warszawa
4. Prof. dr hab., ks. Roman Dzwonkowski – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Nauk Społecznych, Lublin
5. Sergiusz Fiel – wiceprezes Kongresu Polaków w Rosji, Tyumen
6. Andriej Kac – Centralne Archiwum Kolekcji Dokumentalnych Zjednoczenia „Mosgorarchiw”, Moskwa
7. Prof. Antoni Kuczyński – Uniwersytet Wrocławski, Ośrodek Badań Wschodnich, Wrocław
8. Dr Piotr Romanow – Moskiewskie Zjednoczenie Archiwów Miasta Stołecznego Moskwy
9. Anna Siewaszewicz – prezes Związku Polaków w Sankt Petersburgu, Sankt Petersburg
10. Prof. dr hab. Walery Skubniewski – Altajski Państwowy Uniwersytet, Barnaul
11. Halina Subotowicz-Romanow – prezes Kongresu Polaków w Rosji, Moskwa
12. Dr Zygmunt Szkopiak – prezes Europejskiej Rady Wspólnot Polonijnych, Londyn
13. Prof. dr hab. Bolesław Szostakowicz – wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia „Ogniwo”, Irkucki Państwowy Uniwersytet, Irkuck
14. Dr. doc. Wiktor Szechowcow – prezes Stowarzyszenia Kultury Polskiej „Nowa Kropka”, Wołgograd
15. Gelnar Wołkowa – wiceprezes Towarzystwa Polskiej Kultury Narodowej „Orzeł Biały”, Kazan
16. Andrzej Załucki – Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej
17. Dr Cezary Żołędowski – Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Warszawa

Goście Konferencji

1. Prof. Eugeniusz Duraczyński – stały przedstawiciel Polskiej Akademii Nauk przy RAN w Moskwie
2. Krzysztof Sawicki – Departament Polonii Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, Warszawa
3. Jan Stypuła – prezes oddziału Stowarzyszenia Wspólnoty Polskiej w Łomży
4. Dr doc. Wiktoria Tichomirowa – Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. Lomonosowa, Moskwa
5. Michał Żorawski – Konsul Generalny RP w Charkowie
6. Barbara Żorawska – pracownik Konsulatu RP w Charkowie

Участники международной научной конференции
«Полония в России: история и современность»

1. Проф. Н.Ф. Бугай – директор Департамента Министерства по делам Федерации и национальной политики РФ, Москва
2. Д.ф.н., проф. Е.З. Цыбеню – Московский государственный университет им. Ломоносова, Москва
3. Рышард Чарнецкий – председатель Комиссии по связям с поляками за границей Сейма RP, Варшава
4. Проф. о. Роман Дзвонковский – Люблинский католический университет, факультет общественных наук, Люблин
5. К.и.н. С.З. Филь – зам. председателя Конгресса поляков в России, Тюмень
6. А.А. Кап – сотрудник Центрального архива документальных коллекций объединения «Мосгорархив», Москва
7. Проф. Антони Кучинский – Wrocławski университет, Центр исследований Востока, Wrocław
8. К.и.н. П.С. Романов – начальник отдела Московского городского объединения архивов Правительства Москвы, Москва
9. Анна Севашевич – председатель Союза поляков в Санкт-Петербурге, Санкт-Петербург
10. Проф. В.А. Скубневский – Алтайский государственный университет, Barnaul
11. Халина Суботвич-Романова – председатель Конгресса поляков в России, Москва
12. Зигмунт Шкопак – председатель Европейского Совета полонийных организаций, Лондон
13. Д.и.н., проф. Б.С. Шостакowicz – зам. председателя Польского культурно-просветительского общества «Огниво», Иркутский государственный университет, Иркутск
14. К.т.н., доц. В.В. Шеховцов – председатель Ассоциации польской культуры «Новая Кнопка», Волгоград
15. Г.Ф. Волкова – зам. председателя общества польской культуры «Ожел Бялы», Kazan
16. Анджей Залуцкий – Чрезвычайный и Полномочный посол Республики Польша в Российской Федерации
17. Цезарь Жолэндowski – Варшавский университет, факультет журналистики и политологии, Варшава

Гости конференции

1. Проф. Эугениуш Дурачинский – постоянный представитель Польской академии наук при РАН, Москва
2. Кишиштоф Савинкий – департамент по делам польской диаспоры Министерства иностранных дел RP, Варшава
3. Ян Ступула – председатель отделения Ассоциации «Вспульноты Польской» в Ломже
4. К.ф.н., доц. В.Я. Тихомирова – Московский государственный университет им. Ломоносова, Москва
5. Михал Журавский – генеральный консул RP в Харькове
6. Барбара Журавская – сотрудник Консульского отдела RP в Харькове